

Hunsfosposten

Nr. 9.

Oktober 1950.

2. årg.

Avskjedsfest for gamle arbeidskamerater

Fredag den 15/9 stelte skiftkameratene av Gunnuf Liane og Knut Jeppestøl til en liten avskjedsfest i fabrikkens spisesal, hvor Liane og Jeppestøl var hedersgjester.

Jeppestøl som har vært så uheldig å brette foten under arbeide for en tid siden, har siden mest gått og rusla heime. Men av og til tar han seg en snarvisitt på Hunsfos. «Æ må ner å se hossen dykken he de,» sier han og smiler, og vi andre synes det er riktig så hyggelig når Knut viser seg.

Liane sluttet 16/9 etter en lang arbeidsdag på Hunsfos, men jeg tror enda vi får se han av og til med fillevogna oppover golvet i maskin 3 og 4. Gunnuf har alltid satt sin ære i å passe jobben sin til punkt og prikke, og i den tid jeg kan huske har det ikke vært så mange skift som ikke Gunnuf Liane har arbeidet så skjorta var helt gjennomvåt av svette.

Da vi kom inn i spisesalen var bordene festlig dekket, fire damer hadde stått for dette og det hadde de all ære av. Dagen etterpå spurte jeg flere om de hadde sovet godt om natta, og svaret var det samme overalt: «Å så go en kaffi, men æ sovna ikke før på morrasia.»

Etter at vi hadde benket oss, ønsket skiftformann H. Jensen velkommen til bords og holdt en liten innledningstale for Liane og Jeppestøl hvoretter de ble overrakt en pokal hver som et minne fra skiftkameratene. Så kom bløtkaker og kaffi på bordet, og da Jeppestøl hadde fått stilt den verste sulten kom han på gli og holdt en storstilt tale. Han takket blant annet for den store oppmerksomhet som ble vist ham — «vell visste æ at vi skolle ha kaffi og kaker, men denne pokalen hadde æ aldri drøymt

om» — og så fortsatte han med små episoder og minner fra svunne dager på fabrikken. «Ja æ tykke de bler greiere og greiere etterhvert og arbeidskameratene var forståelsesfulle og hjelpsomme med oss gamle, og arbeidsforholdet mellom oss og ledelsen var framifrå, ja reint ut magelaust, men æ vil ikke holle dette for en avskjedsfest for æ kjeme ner av og te og besøger dykken,» sa Jeppestøl. Deretter tok papirmeister Pettersen ordet og takket hedersgjestene for arbeidsinnsatsen og de gode forhold som der alltid hadde vært mellom dem og ledelsen, og håpet på fortsatt gode forhold den tid han hadde igjen på bedriften. Skiftformann Jensen takket også for godt kameratsgap og fortalte at Kristen hadde lovt å kjøre litt filler av og til så Liane kunne nok gjøre regning med at de kom til å sende bud på ham hvis det trengtes. Kristen Gunnufsen oppfrisket gamle minner mellom ham og Jeppestøl, og var redd for at alt blei upresist siden Knut sluttet — for nå hadde de ikke den stødige klokka som Knut var i besiddelse av å gå etter lenger (ja klokka til Knut var enestående. De satte visstnok tidssignalet i Nauen etter den, ble det fortalt mellom oss arbeidskamerater.) Til slutt takket han for godt kameratskap.

Undertegnede fortalte små episoder som var foregått mellom han og Knut, og var enig med Gunnufsen i at der var stille ved den lille saksa etter at Jeppestøl var sluttet — «du hadde alltid et lyst humør, Knut, om kassene ikke alltid ble som du gjerne ønsket di, og ble de fine så kom du lurende ut til oss og klytte — se på den du, slett som en is, du vil ikke ha ho til mønster?»

Gunnuf Liane takket for den

store oppmerksomheten som ble vist han, og nå som han har fått det nye høreapparatet på seg, så hører han bedre enn noen av oss.

Elias Omdal fortalte om da han var oppe til Knut for å be ham til festen, så sa Knut: «Å nei, dette er noe som Kristen Gunnufsen har fonne på» — men etter gjentatte forsikringer fra Elias side følte han seg beroliget og overbevist om at det var ingen spilløpp fra Kristens side.

Under gemyttlig prat og sterk kaffi i hyggelig lag, går tiden så altfor fort og mange skulle opp tidlig — vi takket derfor for maten og ruslet hjem hver til vårt, et lyst minne rikere å ta med på vandringen for hver enkelt av oss. *E. R.*

Og jeg så en ny himmel og en ny jord, for den første himmel og den første jord var veget bort, og havet er ikke mere.

Her i Åpenbaringen 21 har vi en billedlig fremstilling av den jord vi nå lever på. Den er som folkehavet. Der kan være stillhet, men der kan også være storm. Vi ser inn i noe av det som har foregått i fra slekt til slekt, sorg sykdom og død. Ja, min bibel forteller at menneskene skal engstes i fortvilelse når hav og brenninger bruser. Vi som har levet en del år vet litt om hvorledes det har gått. Verdens riker har oppstått, men vi har også sett riker falle i grus. Livet med dets gleder, men også det motsatte. En dag er denne livshusholdning slutt. For der står: *Og havet er ikke mere.* Men så er der også en innbydelse til deg som leser denne lille andakt. En innbydelse til lammets bryllup. For den som tørster kan få livsens vann uforskyldt.

For meg personlig er jeg aldri

Hva foregår på Hunsfos?

Idag: Litt om liming av papir

Et papir som ikke har vært limt suger med letthet opp vann, trykksverte eller andre flytende stoffer, og av denne grunn er det siden de eldste tider utviklet metoder til å behandle papirfiberen med væskefrastøtende stoffer. Det viktigste limingsmiddel for trykk og skriv er naturharpiks som fåes av bartre og stubber. Av andre midler kan nevnes stivelse, som har særlig interesse for offsetpapir, samt vannglass som undertiden brukes for å drøye harpiksen og som påstås å ha en forbedrende virkning på visse trykkipapirer. Fordres et papir med god våtstyrke kan man f. eks. behandle massen med de forholdsvis nye kunstig fremstilte karbamid- og melaminharpikser.

Naturharpiks består av syrer som kan overføres i vannløslig form ved forsåpning (kaustik soda, kalsinert soda eller andre.) Brukes f. eks. så meget kaustik soda at alle syrene blir forsåpet («neutralisert») får vi Delthirnalim som vi bruker endel av. Dette fremstilles uten oppvarming og er mørkfarget og klart. Er det derimot underkudd av forsåpning midler får vi et lim som inneholder frie harpikssyrer og som etter kokningen har et melkehvitt utseende. Vårt Bewoidlim er eksempel på et slikt lim, her er bare 15 % av syrene forsåpet, resten består av frie syrer. De friharpiksrike lim er ikke helt stabile, og for å hjelpe seg her tilsettes under fremstillingen stabiliserende midler

i tvil om at jeg valgte rett, da jeg tok imot innbydelsen og ble en kristen.

Når vi engang står på evighetens strand på oppstandelsens morgen, skal vi til fulle erkjenne. Vi valgte rett vi som valgte Jesus Kristus.

*Tror du jeg angrer livet i Gud,
når jeg står iført Himmelenes skrud.
Hjemme for evig, frigjort og glad,
Salige håp, snart kommer den dag.*

S. J.

— f. eks. kasein som blir brukt av oss.

For ikke lenge siden satte vi igang et nytt limanlegg som fremstiller det vi kaller Gilletlim. Dette er også et harpikslim, og i den nye kokeren kan fremstilles alle typer lim med friharpiksinhold mellom 0 og 85 %, det vil si mellomting mellom Delthirnalim og Bervoidlim. Til fremstillingen brukes særlig gunstige forsåpningmidler som sammen med en effektiv kokemetode gir et meget stabilt og godt lim. Som de fleste vet, har det ofte vært meget vanskelig å oppnå tilstrekkelig god liming med Delthirnalim på P. M. III, IV. Særlig under flomperiodene er vanskelighetene store idet elvevannets beskaffenhet da forårsaker sterk nedsettelse av limingseffekten. I disse perioder ville f. eks. Bewoidlim gi tilstrekkelig god liming, men det kan desverre ikke brukes da dette lim setter seg av på Yankee-cylinderen og umuliggjør kjøringen. Det nye Gilletlim har imidlertid vist seg å være til god hjelp. Hittil er prøvd lim med 25 % og 45 % friharpiks-innhold som har gitt meget god limfasthet selv under ugunstige limingsperioder uten at det samtidig har vært belegg på cylinderen.

Vår bedrift fremstiller ikke våtsterkt papir limt med kunstharpiks, men vi har dog som prøve limt med en karbamid harpikstype med handelsbenevnelse Aerolite 70 på P. M. II, III, IV. På P. M. III oppnådde vi et papir med en våtstyrke som var 4 dobbelt av styrken for naturharpikslimet papir.

Forøvrig skal nevnes at kunstharpiks bare i liten grad nedsetter papirets vannabsorpsjonsevne — d. v. s. virker ikke vannfrastøtende slik at limfastheten øker, men påvirker våtstyrken og gir et papir med god dimensjonstabilitet (papirets dimensjoner endres lite ved fukting og tørring). Et våtsterkt papir er vel egnet til håndklær, papirsekker, innpakning av kjøtt, fisk etc., eller til offsettrykk hvor pa-

piret fuktes under trykkingen. Limingens omkostninger er høye og dette begrenser anvendelsen.

Et virkelig godt limet papir kan ikke oppnåes uten at en har en cellulose av egnet kvalitet og som er godt malt i hollendere eller møller. Under malingen løses en del av cellulosefibreens overflate som bevirker frigjørelse av krefter, som igjen under tørkingen binder fibre sammen til et fast, sterkt ark.

I denne forbindelse er det naturligt å nevne litt om den rolle alunet (aluminumsulfat) spiller for limingen. Dette stoff som er helt nødvendig, tilsettes i hollenderen i forbindelse med limet og det er meget viktig at tilsetningene foregår nøye etter oppskriftene. Hva som egentlig foregår under alunets innvirkning er ennå ikke klarlagt, men man antar at limingen er et fenomen som beror på krefter (elektrostatisk spenningsforskjeller) mellom de forskjellige stoffene fiber, harpiks og alun. Så vel cellulosefibre som harpikspartiklene er ladet elektronegativt, og det positivt ladete aluminium i alunet opphever disse negative ladninger og muliggjør sammeholding av fiber og harpiks. Noen kjenner sikkert til at vi bruker et stoff som heter «Alfloc» på P. M. III, IV. Dette er også en aluminumsforbindelse — «natriumaluminat» som har 3—4 ganger så sterk virkning på limingen som alun. Stoffet er ikke surt som alun er, men har en motsatt virkning som gjør at papiret inneholder mindre syre og blir mer holdbart under lagring. Vi bruker imidlertid ikke «Alfloc» for limingens skyld, men fordi vi har funnet at dette stoff hindrer massen i å sette seg i vira, samt holder filtene og cylinderen renere. «Alfloc» brukes forøvrig til fremstilling av syrefritt papir.

Størrelsen av limingsgraden avhenger av hvor stor del av fiberen det lykkes å få dekket med harpiks. Under tørkingen på sylindere smelter harpikspartiklene, brer seg ut over fiberen og gjør dekket overflate større. Tørkingen spiller derfor en meget stor rolle, og dette

— Fortsettelse side 4.

HUNSFOSPOSTEN

utgitt av:

Hunfos Fabrikker
Hunfos Arbeiderforening
Hunfos Bedriftsidrettslag

Redaktør:
H. GRØNTOFT

Bladet vårt

Ved redaktørskifte får vi benytte anledningen til å minne om at mange flere må skrive i bladet vårt — det er en misforståelse å tro at redaktøren skal greie den saken alene. Blant Hunsfos' omtrent 550 arbeidere og funksjonærer er det sikkert mange som har noe på hjertet, og som kan skrive hvis de bare vil. Andre igjen har gode idéer, men synes ikke de kan greie å feste det til papiret, i slike tilfeller tar vi mere enn gjerne imot forslag — vi skal alltid finne den rette mann til å utføre jobben.

Så er det igjen noen som ikke liker å få navnet sitt i avisen — men det kan de jo gjerne få slippe — helst vil redaksjonen ha oppgitt navnet og alle kan påregne taushetsplikt i slike tilfeller.

Skulle det hende at det du hadde skrevet ikke kom med i avisen, så kan grunnen være den at vi ikke hadde plass, eller at det ikke passet så godt etter vår mening. Mist ikke motet for det — vi tar gjerne imot nye innlegg.

Hvilke retningslinjer avisen skal arbeide etter er ikke sagt i få ord. Som en hovedregel kan en si at stoffet bør ha en eller annen tilknytning til Hunsfos, og at det bør kunne interessere flest mulig. Helst skulle jo alt stoff være skrevet av bedriftens folk, men det må vi nå og da gå utenom. Det er enighet om at politikk skal holdes utenfor avisen, likeså personlige angrep og klagemål som ordnes mye bedre på annen måte.

For at avisen ikke skal bli for «tørr» tar vi gjerne mot harmløse historier og morsomme beretninger og opplevelser som alle kan ha moro av å lese.

*Støtt bladet vårt
ved å skrive i det.*

På forhånd takk! *Red.*

„Jordalstafetten 1950“

Lørdag 16. sept. reiste vi 20 mann med Sørlandsekspressen til Oslo for å delta i Jordalstafetten. 15 som skulle løpe, 2 reserver, formannen i Bedriftsidrettslaget og 2 ledere. Bedriften kostet i likhet med ifjor reisen på samtlige. Etter fjorårets innsats var vi i høy grad optimister og ventet vi skulle gjøre det like godt og heller bedre, men det gikk dessverre ikke som vi ventet. Alle hadde tatt forhåndstreningen alvorlig og ville fullt ut gå inn for oppgaven og det skulle ha vært interessant å ha sett plasseringen hvis vi ikke hadde fått det kjedelige uheld med Gundersen, som etter å ha fått stafetten som 4 mann fikk ødelagt en muskel i hælen. Men la oss ta det hele i rekkefølge:

Vi kom til Oslo presis kl. 12.45 og etter å ha ordnet billettene til hjemreisen gikk vi i samlet tropp til in-kvartering på fru Paulsens hospits hvor vi etter å ha blitt anvist værelse fikk servert middag som smakte fortreffelig. Lederne hadde for at der ikke skulle bli utskeielser av noen art fått hver manns underskrift på at de i alt måtte rette seg etter lederne og forpliktet seg til ikke å nyte noe før stafetten og alle måtte være i seng lørdag kl. 23, og det må sies at dette ble fulgt helt ut. Det var en monstereflokk som sto oppstilt 5 min. før kl. 23, ferdige til å køie, ja der må tilføyes at 2 av deltakerne alt hadde gått i køyen kl. 19.30 for å være helt ut-hvilt, men disse 2 hadde også gått rett fra nattskift. Søndag ved frokosten ble løpet diskutert og orientering gitt hvordan hver skulle forholde seg, plassen de skulle møte på og annet som var i forbindelse med stafetten.

Ved 11 tiden trikket så samtlige til Vålerenga skole hvor der var garderobe og hvor løperne etter løpet kunne få seg et bad.

I bil ble så deltakerne kjørt til hver sin startplass og for at hver mann skulle få se sin etappe ble han kjørt til neste vekslingssted og gikk så tilbake etter å ha bakke der han skulle starte. 1. og siste mann på etappene gikk sammen med form. og sekr. til Jordal idrettsplass hvor starten foregikk. Presis kl. 13 gikk startskuddet og 1. pulje på 8 mann satte avgårde. Spenningen blant oss var stor og vi ventet nu på å høre stillingen ved vekslingen, men det viste seg at meldingene vi fikk gjennom høytaleren var litt mangelfull, og

ikke helt korrekt etter det vi fikk høre av våre løpere, da de kom tilbake etter å ha fullført sin etappe. Så får vi høre at første mann er på vei inn til Jordal, men Hunsfos blir ikke nevnt og likedan kommer 2 — 3 — 4 og Hunsfos stadig ikke nevnt. Var vi virkelig så dårlige? Jo så til sist kommer H. Voreland i god fart inn på banen og leverte stafetten til siste mann N. Gunnufsen, men han behøvde jo ikke anstrenge seg, faktum var at Hunsfos var sist og intet var der eller ble der opplyst at der var skedd noe uheld. Men så kom G. Lundevold og opplyste oss at han som 4 mann hadde levert stafetten til G. Gundersen og denne satte igang, men plutselig falt han sammen og gikk i gaten. Lundevold sprang til og hjalp ham opp og tilbake til vekslingen og så tok han igjen stafetten og klemte også på Gundersens etappe. I mellomtiden hadde der jo gått en 6 a 7 min. så noen plassering kunne der jo ikke bli tale om, men løpet ble jo fullført. Personlig vil jeg innskytte at hvis ikke uheldet hadde forekommet ville vi med så gode løpere som Gundersen — E. Omdal — H. Voreland ganske sikkert ikke ha kommet dårligere enn nr. 3. Dette ikke til noen forkleinelse for de andre løpere som alle ytet sitt beste. For ordens skyld tar vi med Arbeiderbladets referat ang. uheldet:

*

*En mann på 2 etapper
Kjedelig uheld på Hunsfoss' lag.*

Hunsfoss lag som var et av sensasjonslagene i Bedrifts-stafetten i fjor, var med i år igjen og holdt seg godt fremme — helt til 9. etappe. Laget lå på 4. plass ved vekslingen i Brobekkveien. Her skulle Georg Gundersen få pinnen av Gerhard Lundevold, Gundersen hadde nettopp overtatt pinnen — da han til alminnelig forskrekkelse sank sammen som en tomsekk. Det ene benet hadde sviktet — og tilsynelatende som følge av en skade i achillesenen. Lundevold som nettopp var ferdig med sine 1225 m lange etappe, prøvde å hjelpe sin kamerat og da han så ham i gode hender — tok han pinnen og fortsatte på eappen Risløkveien — Oreliveien. Og det gikk naturligvis som det måtte gå. Han kunne ikke holde noe synderlig hardt tempo — og ved 10. vekslings var Hunsfoss «borte».

En saknet laget lenge også ved inn-

komsten — men løpet ble da fullført på et vis.

Georg Gundersen, som kom til skade var en av de beste løperne på laget — allsidig, og godt trenet. Han hinket inn på Jordal — skiftet tøy og dro derfra ned til Legevakten hvor han fikk en foreløpig behandling.

*

Etter at samlige løpere var kommet inn ble der defilering på Jordal idrettsplass med Kampens Musikkorps i spissen. Etter en runde på plassen ble lagene så oppstilt midt foran tribunen. Premie- og diplom-utdeling ble foretatt og etter at nasjonalsangen var sunget var Jordalstafetten 1950 avsluttet.

Etter dette gikk det tilbake til Vålerenga skole hvor de ble bad og omkledding- og så med trikk til hospiset hvor middagen ventet.

Stemningen var jo litt trykket til å begynne med, men talene ble jo holdt som det seg hør og bør med innlegg fra lederne, form. og deltakerne. Med dette var stafetten ferdig og likedan forpliktelsen og det sto nu hver mann fritt hvordan han ville gjøre byen, og forholde seg til avreisen fant sted.

Tilslutt vil jeg nevne at da jeg mandags middag skulle på Vestbanen og møte kona som skulle komme med ekspressen, hvem andre kommer enn selve direktør Knobel, og det var jo ikke riktig hyggelig å måtte fortelle at Hunsfos dessverre ble sist på grunn av uhellet.

Men alt i alt vil jeg håpe at den hyggelige turen vi hadde til Jordalstafetten vil gjøre sitt til å høyne interessen for bedriftsidretten, hvilke jo også først og fremst var hensikten.

Sekr.

Hunsfos på bygdeutstillinga

Det har vært skrevet så mye om denne utstillinga i avisene at vi ikke skal komme nærmere inn på den nå. Men vi synes vi må nevne litt om Hunsfos' utstillingsstand som hadde fått en meget dominerende plass, og som var smakfullt ordnet av våre egne folk. Vi fikk se en masse ukeblader og tidsskrifter trykt på Hunsfos-papir, der var også nydelige servietter og delikate konvolutter. Selvsagt lages det vel en masse flere artikler av vårt papir i utlandet, så vi får inntil videre bruke fantasien når vi skal bedømme bedriftens innsats i verdenshusholdningen. Nevnes må også det store

— Fortsettelse side 7.

Hva foregår —

— Fortsettelse fra side 2.

er forklaringen på at man ikke kan bruke samme limtyper, og heller ikke oppnå samme limingsgrad på forskjellige maskiner.

Det ferdige papir inneholder aluminium, harpikssyrer, harpikssåper og ev. sulfatforbindelser. Disse stoffer er det som kommer til å samvirke med trykkfargens bestanddeler. Den limingsgrad som ønskes varierer med papirets anvendelse, og forskjellige fordringer stilles til papir for høytrykk, dypptrykk, avis-trykk og offsettrykk. Ved høytrykk klemmes trykkfargen inn i papiret, ved dypptrykk derimot skal fargen bare festes til papirets overflate for deretter å tørke ved avdunstning. Ved avis-trykk forekommer ingen liming av papiret da fargen skal tørkes ved å trekke seg inn i papiret. Ved offsettrykk hvor fuktighet tilføyes under trykningen, stilles som nevnt tidligere spesielle krav til papiret m. h. til dimensjonsstabilitet.

Det sier seg selv at det er overordentlig viktig å ha limingen under kontroll. Dette er imidlertid en meget viktig oppgave. Det finnes over 50 forskjellige metoder til å måle limingsgraden og alle er mer eller mindre beheftet med usikkerheter. Vi bruker de enkleste metoder, nemlig måling av den tid som medgår for blekk og/eller olje til å trekke seg gjennom papiret, eller vi måler vannabsorpsjonen d. v. s. den mengde vann som absorberes av papiret etter 5 sek. neddukking i vann. En ny svensk metode som fortjener omtale, er randvinkelmetoden som grunner seg på at en væskedråpe antar ulik form på et papir avhengig av papirets egenskaper. Jo hårdere papiret er limet desto mindre spreder dråpen seg ut, og desto mindre blir dråpens randvinkel. Randvinkelen kan hurtig måles ved projisering av dråpen gjennom et mikroskop på en matt skive. I fabrikkens måles oftest limfastheten ved blekkstrekk, men randvinkelmetoden gir tydeligere utslag, særlig ved høyere limingsgrader hvor det er meget vanskelig å se forskjell på de ulike

blekkstreker. Det finnes også metoder som går ut på å forsøke å etterligne trykkningsprosessene og i mange amerikanske fabrikk-er prøvtrykkes papiret hvert skift enten på laboratorie trykkpresser, eller på liknende presser, som brukes i trykkeriene.

Det er desverre slik at papirfabrikkene ikke alltid kan mestre den oppgave å holde nøyaktig samme limingsgrad for sine standardkvaliteter. I praksis tvinger dette trykkeren til stadig å variere trykkfargens bestanddeler slik at fargen tilpasses de forskjellige papirkvaliteter. Dette er en vanskelig oppgave og trykkeresultatet blir ikke alltid tilfredsstillende. Det forekommer også ofte reklamsjoner p. g. av at papirets liming har vært mislykket. Det er derfor meget viktig at en papirfabrikk som vil hevde seg i konkurransen er klar over for det første hva papiret skal brukes til, for det annet hvilke egenskaper et slikt papir skal ha og at alt blir gjort for å tilfredsstille kunden. Selvsagt er det ikke bare limingsgraden eller absorpsjonsevnen som avgjør trykkeresultatet. Papirets glitting, elastisitet, plastisitet, gjennomsiktighet m. v. er av like stor betydning, og på den annen side er trykkfargens stivhet, plastisitet, tørkningshastighet m. v. også avgjørende. Disse ting skal vi imidlertid ikke komme nærmere inn på ved denne anledning.

I dette innlegg er omtalt et av de mange problem en «papirmann» har. Ville det ikke være en idé om flere ville komme med innlegg av teknisk art i avisen vår som kan øke kjennskapet til arbeidet vårt, og dermed også øke arbeidsleden? Er det noen som ønsker et eller annet problem klarlagt, vil sikkert redaktøren stille plass til rådighet.

T. Kittelsen.

ALT I

KOLONIAL

Godt utvalg i arbeidssko.

Autorisert

RADIOFORHANDLER

Telefon 6706.

Vikeland Samvirkelag.

Jakt og fiske.

Vi var 4 karer som hadde bestemt oss for en liten fjelltur, og med fullstappede ryggsekker dro vi avsted. Vi følte oss svært så opplagt. Ole hadde hunden med, den minnet meg mest om en kalv. Jens hadde fluer i hatten, mens den nye stanga stakk opp av sekken. «Det skal bli flott å få slengt litt med flua ikveld. Ja, for dere går vel med ut for å se når jeg drar dem på halvkiolen. Med de fluene og denne gode stanga skal det bli saker og ting. Nei, at dere ikke begynner å fiske, da gett. Det er noe som er moro, og dere skulle se den flotte snella jeg har fått tak i. Jeg kan nesten ikke vente til vi kommer opp, det skal nok bli en ordning med middagen skal dere se, det skal jeg sørge for. Fin rød aure hver eneste dag». Øynene formelig rullet i hausen på ham bare ved tanken.

«Nei, gi deg nå du da, vi skal vel ikke bare leve på fisk. Jeg skal nok greie min del av middagen, jeg med» sa Ole. Øynene hans ble drømmende idet de streifet bikkja. Bare vent til denne bikkja mi får ut en hare, den er fenomenal altså. Får den først los så slipper den aldri. Du skulle ha sett den ifjor i harejakta. Nei, der finnes ikke maken, den er fenomena — — l».

Bjørn og jeg hadde ikke stort å skryte av, derfor gikk vi bare og lyttet til Ole og Jens som forsøkte å overgå hverandre hva fantastiske historier angikk. Rett som det var langet Jens ut, sine lange armer, mens Ole brølte ut alle sine harehistorier og alle de verdens harene vidunderhunden hadde tatt knekken på, stakkaren vraltet ved siden av helt uberørt.

Omsider kom vi frem til hytta og mens vi andre begynte å lage hytta istand stakk Jens avgårde med den nye stanga. Etter en tid dro vi avgårde for å se om det ble stekt ørret til kvelds, men de «pinnene» som lå ved siden av Jens var ikke nok til en kattunge engang. «Det er pussig» sa Jens, han vil ikke slå idag».

«Du tror ikke det ville ha lønnet seg boks her da?» våget Bjørn seg fram på.

«Phu, boks du da, nei takk kan jeg ikke få fisken på stanga kan det være det samme, det er jo det som er sporten». Han kastet som besatt og vi dro tilbake igjen til hytta for å få oss litt mat uten ørret.

Dagen etter var det Ole som var tidlig på bena. Han kjælte for hunden

før han dro og sa «hei, hei» til oss nokså overlegent. «Idag blir det kjøtt til middag karer».

— Da vi andre var gode og uthvilt dro vi ut for å se hvorledes det gikk med Ole og den fenomena — — le. Vi hadde gått en lang tur alt uten å hverken høre eller se noen hund. Været var vidunderlig og vi nøt fjellluften i fulle drag. Plutselig hører vi noen bjeff ikke langt unna, og jamen står ikke Ole der bare 100 m borte bak et tre. Han hadde ikke sett oss, geværet var hevet i skytestilling. Selv på den lange avstanden kunne vi se hvorledes hele kroppen skjälv.

Så fikk vi se et syn. Der kom hunden og haren settende — den fenomena — — le først og haren etter.

Ole ble blek og holdt på å besvime, og vi holdt på å krepere av latter. Stakkars hund, den ble utskjelt og fikk juling i lange baner, ja Ole snakket til og med om å like godt skyte den «feite slorken» den dudde nå ikke til noe likevel.

En kveld etter å ha levd på hermetikk i over en uke spør jeg Bjørn:

«Du fisker aldri du?»

— Nei æ, æ'kje lang nok i armane».

— Jasså, du går aldri på jakt heller».

— Nei, aldri, kjæften æ'kje brei nok skjønne du», var svaret.

Tømmerfløting i Venneslafjorden.

Svinger en av fra veien ved drosjeholdeplassen i retning mot elva havner en snart ute i «Nesane» som det kalles heroppe. Langs hele veien ligger koselige småhus i frukthager, og ned mot elva strekker det seg grønne marker. Den lave åsen mot nord skjærmer mot nordavind og kulde. Helt ytterst ligger selve neset, hvor den dovne Venneslafjorden slutter og elva igjen tar fatt på sitt jag mot havet. Sola gir seg god tid heroppe og gyller hus og hei til langt på kveld. Snakk så bare ikke til folket i Nesane at der er vakkert — det vet de så inderlig godt selv — for dem er det den peneste plass i Vennesla og for den saks skyld på hele jorda.

At den som står for tømmerfløtinga i Venneslafjorden — Tønnes Neset — bor heroppe er som det skal være. De som bor heroppe er bundet til fjorden og elva, de er vant til å ta seg fram

i båt, og er nå likesom sjømenn på landjorda. Fartøyet er riktig nok bare en sjekte og framdriften årer, lasten har de ikke i lasterommet, men til gjengjeld har de flust opp av last utabords.

Kan du ikke fortelle litt om tømmerfløtinga i Venneslafjorden — spør vi Tønnes Neset en lys høstkveld han er ute og holder på med etterslått på jordet ned mot elva, og ettersom han ikke var helt uvillig til det så får vi høre hva han har å fortelle.

I april 1916 begynte jeg i fløtingsarbeidet på Hunsfos. Forbruket til fabrikkene var lite den gang. Nesten alt tømmeret kom fra Otra, derfor måtte vi lagre i dammen ved fabrikkene for vintermånedene. Vi benyttet hest og lagret 3—4 tusen tylfter. — Hest i dammen? — Ja vi laget en slags tram som vi trakk tømmeret opp etter, og stablet så opp i svær høyde, men da ble jo det underste tømmeret presset helt til bunds. Litt tømmer kom det også med jernbanen fra Kristiansand på vogn helt inn til det gamle rensieriet vi kalte Kuba. Om vinteren måtte alt tømmeret fraktes bort til kjerraten i en renne som ble skåret i isen. I snøvær og kulde var det strevsomt å skaffe nok tømmer, renna kunne fryse til og så måtte vi jo også lage nye renner i isen etterhvert som vi brukte av tømmerhaugen.

Da taubanen kom i 1917 ble tømmeret lagret på Moseidmoen. Når jeg husker på den første tiden og nå, er det blitt store forandringer. Først og fremst i forbruket av tømmer fra ca. 40 tylfter den gangen til omkring 200 tylfter pr. døgn idag. Da så dammen ble bygd på 1 meter, det kom bedre bomlenser og den nye valedammen satt opp, kunne det fraktes inn tømmer til fabrikkene med en vannføring på inntil 400 m³ i sekundet mot før bare ved 200 m³. Dertil ble selve elveløpet ned til fabrikkene ikke så stridt, så det ble lettere å ta seg fram.

I Venneslafjorden er der også blitt store forandringer. Før gikk alt tømmeret gjennom utskillingsbommen, som strekker seg fra Bombekken over til Støa. Etter at Sørlandsbanen kom ble det bygget sidespor ned til elva, slik at alt jernbanetømmer nå ikke

går i utskillingsbommen, men blir fraktet ned i bommer og lagret i fjorden. Slik er det også med biltømmeret som tømmes i fjorden.

— Det kan vel være mye å passe på når det er storflom i elva?

— Å ja, da må en jo holde vakt, og ellers sørge for at alt er godt belagt og ellers i orden. Tidlig om våren i snøløsinga blir tømmeret helt fra Bykle fløtet i elva helt ned til Byglandsfjorden, og når vi så får flomvær i juli etter varmen og snøsmeltninga i fjellet får vi tømmeret ned til Hunsfos. Det tømmeret som kommer ned tidlig om våren har derfor i alminnelighet ligget over fra året før.

— Hvordan lagrer dere så tømmeret i fjorden?

— Vi kan legge det i ringbom, eller så krysstaber vi det i to lag, i det siste er vi også begynt å soppe tømmeret.

— Soppe?

— Ja det vil si å trekke tømmeret inn i en renne, trekke det mest mulig opp på hverandre, og så trekke det til og surre det med vaier.

— Og når så tømmeret skal inn i fabrikk?

— Da støider vi det. Det vil si vi lager en åpning i bommen og trekker så ut stokk for stokk med tømmerhaken, og så må vi ha en mann til å passe på i renna ved innløpet til fabrikk. Vi starter da gjerne i 1/25—5 tiden om morgenen.

— Hvorfor så tidlig?

— Da er det stille, senere på dagen i sommertida kommer sønnavinden som solgangsvind, og da blir det stridt nok å få tømmeret fram i motvinden.

— Har det aldri hendt noen uhell?

— En gang var det en ringbom som sprang, men vi greidde da å få tak i det meste.

— Og du selv da?

— Å jo, jeg har da vært i vannet ufrivillig et par ganger. En gang sto jeg nede ved fabrikk og skulle støyde noe tømmer, så glapp taket og jeg gikk baklengs uti vannet, i full oljehyre og sjøstøvler. Så seilte jeg nedover på ryggen til jeg ble hengende fast i en bolt. Siden det var vinterdag, så var det jo ikke bare moro.

— Hvordan holder dere så greie på tømmer fra forskjellige år?

— Alt tømmeret her i vassdraget blir merket med tre forskjellige økser, etter fasongen har de fått navn av «Brillen» — «Stjernen» og «Halvmånen». Når de så skifter merket hvert år er det ikke så vanskelig å holde greie på det. Det gjelder jo om mest mulig å få brukt opp det eldste tømmeret først.

I Tønnes' familie synes det nå å ha gått tradisjon i tømmerfløtinga. Tønnes begynte å arbeide i fløtinga under sin far, og en tid var samtidig tre generasjoner beskjeftiget der. Det er jo ikke så å forstå at disse greier arbeidet alene, arbeidet i fjorden drives av en trofast flokk som synes å trives nettopp heroppe. Saktens kan det være sure og kalde dager eller strevsomme netter i flomtida, men det ser ut til å være et friskt og fritt liv som gir ro i sinnet. Den moderne teknikk har holdt sitt inntog også i tømmertransporten — vi har taubanen som vi er så stolt av — men den gamle metoden med fløting like til fabrikkveggen har fremdeles den største betydning for fabrikkens drift, og det er vel ikke noen rimelig grunn til å tro at den skulle bli avleggs med det første.

BREV TIL EN NY FUNKSJONÆR

Kjære herre.

De har vært ansatt i mitt firma noen uker nå, og skjønt De synes å innpasse Dem, vil De uten tvil finne at kontorarbeid er noe forskjellig fra gatefeing. Med henblikk på dette vil jeg be Dem ha Deres oppmerksomhet henvendt på et par ting.

Når De for eksempel tar telefonen, og salgssjefen spør etter kontorsjefen, er det min mening at det å skrike tvers over kontoret: «Hei, gjøk, tullebernt henger i tuten», neppe er helt passende.

Videre — om vi i høy grad ønsker en vennlig tone mellom våre funksjonærer — er det muligens å overdrive det litt når de slår stenografdamene på brystholderkomplekset og roper: Swing it schmukka, eller stirre på bena deres mens De plystrer lavt.

Så tilfredsstillende Deres arbeid enn er, synes De å være litt hastig mot Deres kolleger. Jeg foreslår at De utøver litt langmodighet da tilbud om å

Avspenning og mosjon i arbeide og fritid.

Verdens Helseorganisasjon — tilknyttet F. N. — setter meget store krav til begrepet *sundhet*. For å være sund, kreves ikke bare at man ikke er syk, men også at man har et fullstendig fysisk, mentalt og sosialt velvære. De 3 krav kan vi også uttrykke slik:

1. Fysisk sett en optimal arbeidsevne.
2. Åndelig harmoni og
3. trygghetsfølelse i det samfunn han lever i, med frihet for frykt.

Etter denne fordring er det *meget få som er helt sunde*, selv blant dem som er i arbeide, og derfor vanligvis regnes som friske. Ved å undersøke på kontorer og fabrikker finner man således at ca. 1/4 av de såkaldte friske er plaget av smerte i armer, nakke, rygg, eller ben, p. g. a. yrkesmyalgi, spondylose, plattfot o. s. v. Disse belastningssykdommer som de kalles, er den viktigste gruppe av organiske sykdommer som nedsetter arbeidskraften. Men enda flere er nervøse og anspente, og mangler derfor den åndelige harmoni vi må fordre for å kalle dem helt sunde. Medisinsk sett er det derfor idag en påtrengende oppgave å hjelpe alle disse såkaldte «friske» opp til virkelig sundhet og å lære dem som er mest sunde å ta vare på seg selv. Og her synes avspenning og mosjon å være vårt viktigste hjelpemiddel. Her bygger jeg på den erfaring att på En rekke bedrifter har forebyggende *avspenningsgymnastikk ledsaget av oppøving i riktig arbeidsmåte, nedsatt belastningssykdommene til en brøkdel av hva de var tidligere*. Likeså er det ikke tvil om at de individer som har lært å slappe av har lettere for å bevare den åndelige harmoni.

Med dette som bakgrunn vil jeg forsøke å trekke opp retningslinjene for denslags avspenning og mosjon vi alle trenger som et av midlene til å sikre arbeidsevnen og den åndelige harmoni, idet vi samtidig beskytter oss mot belastningssykdommer i skjelettmuskelsystemet.

For å finne frem til den rette form

«sylte brødhølet ditt» neppe er befordrende for harmonien.

Sluttelig vil det somme seg bedre overfor den posisjon jeg innehar i firmaet om De, når jeg kommer inn på kontoret, avholder Dem fra å rope — «I dekning — blodsugern kommer».

De skjønner nok hva jeg mener ikke sant?

Bow.

for sikring eller *sikringsmosjon*, som vi har kalt det, har vi itatt vårt *utgangspunkt i årsaken til at skjelett-muskelsystemets funksjoner ødelegges*. Det kan være at man i sitt yrke har en ensformig eller feilaktig arbeidsstilling, men vel så ofte er det fordi vi er ansjent og binder oss i og utenfor arbeidet. I begge tilfeller kommer der en ensidig statistisk belastning, både på musklene, som blir ømme og faste, og av ledd og ryggrad, som har lett for å stivne. Og det merkelige er at *selv om dette ensformige statistiske muskellarbeide er svakt f. eks. ved maskinskrivning, kan man ikke trenes seg til å tåle det mer enn et visst antall timer pr. dag, selv om man blir aldri så sterk*. Den eneste utvei er at man lærer å unngå det statistiske muskellarbeide ved iblant å slappe av og gjøre små bevegelser.

Som eksempel kan jeg nevne en 35 år gammel sjåfør, som i flere år hadde vært plaget av smerter i den ene hoften. Det var lite rimelig å si til denne pasiente at han måtte se å oppøve muskelstyrken, for han var en kraftkar og hadde tidligere vært aktiv bryter, og han gikk so et fjell. Det viste seg så at han under bilkjøringen pleiet å sitte å trykke det ene benet mot underlaget. Han lærte seg derfor å slappe av benet under kjøringen og gå mere løst og ledig med hoftene, og etter en tid forsvant hans plager.

(Mer.)

Folk er rare!

Det var sangerstevne og mye folk. Et mannskor var midt oppi sitt bravour-nummer:

«Brede seil over Nordsjø går». Det steg, som seg hør og bør til et forrykende crescendo: Hvor bliver Ormen Lange, kommer ikke Olav Trygvason?

Nettopp i den vesle pausen foran siste verset, mens sangerne sveljet og skulle ta til med «Stille, stille i samme stund» — før en liten gutt fram på den åpne plassen foran sangerne, pekte nedover veien og ropte:

— Se der, der komm'an jo!

Då ordninga med trygdekasse vart innført kring i bygdene, var det ei kone i fjellbygda som skulle ha ein liten. Det gjekk ikkje så godt, og kona måtte til sjukehuset i byen. Då alt var vel over, gjekk mannen hennar til kasseraren i trygdekassa med rekingane for å få utlegga refunderte.

Kasseraren var av det forsiktige

slaget som helst ikkje ville ut med pengar. Han saumfor rekingar og reglementet både vel og lenge. Endeleg tykte han han hadde funne eit påskot for ikkje å betala ut.

— Koss va' det, va' ikkje dette ein gammadle feil som kjerringa di hadde? spurte han.

— — —

Presten holdt overhøring og balte med Lars som var svært tung. Det var ordet om solen som skinner på rettferdige og urettferdige de var inne på.

— Sola går opp øve vonde og gode sa Lars omsider.

— Ja, og regnet? oppmuntret presten.

Lars tenkte seg grundig om. Så kom det:

— Når de' rigne på presten, så drybe de' på klokkaren.

— — —

Halte-Nils hadde mange venner blant sjømannskonene. Somme av dem var svært snille mot ham. En av dem var fru Andersen. Hun ble syk og oppunder jul døde hun. Halte-Nils var med likfølget. Da jordfestingen var over gikk slektningene fram på gravkanten og tok som et siste farvel med den døde. Halte-Nils gikk også fram. Han sto en stund og så ned i graven. Så staket han tungt og sa med gråten i halsen:

Jaja, gledelig jul, madam Andersen.

Hunfos på bygdeutstillinga —

Fortsettelse fra side 4.

utvalg av kvaliteter og farger som var oversiktlig og greidt lagt opp, og som tok seg meget bra ut i den gode belysningen. Verdenskartet med forbindelseslinjer til våre forbrukere praktisk talt over hele jordkloden, var også meget interessant. Vi får si som en av folkene våre uttrykte det: Jeg viste jamen ikke at Hunfos laget så mye pent.

Ellers ble det påtalt at mannfolkene var så snaut representert med husflidsprodukter. Det var jo rart når en tenker på at det bare blant Hunfos arbeidere finnes en mengde nevenyttige folk, som kan lage både møbler, utstyr til hus og heim

Vi får håpe de møter opp neste gang det blir utstilling.

Det sies imidlertid at en Hunfosmann skal være forfatteren til den nye Vennesla-sangen som vi offentliggjør nedenfor:

VENNESLA SANG

(Mel.: «Dansen på Måkeskjær».)

*Fredfullt og lunt ligger Vennesla -
en Sørlandsbygd så fager
Duggfriskt som blomster ved solegla
er venndøls øtteblad.
Skuer du bygda fra Svinefjell
i all naturens festskrud,
fanger du inntrykk i broket væld,
et praktfullt seneri.*

MALERVARER, FORVARER, KOLONIAL, SKOTØY
MANUFAKTUR. — SHELL BENSIN OG OLJER

Vennesla Landhandel.

Telefon 6740.

Stadig ny forsyning av

LYSEKRONER, LAMPETTER og SKJERMER.

Eivind Eivindson. Elektrisk Forretning.

Telefon 6802

VENNESLA

HØSTENS NYE BØKER KOMMER ETTERHVERT

BESØK VARE NYE LOKALER

HVOR HØSTENS NYHETER ER UTLAGT

VENNESLA
BOKHANDEL

Fedrenes kamp og vyer
svever i sagnets skyer.
Drivenes, Moseid og Honnemyr
hvisker om slektenes eventyr
Trollskap i hei, skog og ller —
villdyrets gjengrodde stier.
Her har de tømret sin nybyggerkrå
langs med Otterå.

Kranset av skogklædte ås og hei
lå Vennesla og drømte.
Storbonden fant seg en levevei,
men husmannsplass var trang.
Quaresteen, Drymnese, Wendislaa,
slik lød de gamle navner.
Voreland, Ruenes, Veraas lå
høyt opp mot himlens blå.

Otra fløt stilt mot havet,
laksen i stryket kavet.
Kuene beitet i monene,
lyttet til fossedurs tonene
Venneslafjorden den speiler,
tømmer som nedover seiler
mot mange sagbruk med hvinende
liv og virkestrang. [sang,

Tidene skifter i sæd og skikk,
i folkeliv og former.
Vennesla nyttet det pund den fikk
til samfunnslivets vekst.
Gnist og teknikk skapte vingefang
til fossevellets krefter.
Hunfos og Vikelands navn har klang
fra nord til fjerne syd.

Husmannskår er forsvunnet,
arbeidets hær har vunnet.
Wallboard, papir, aluminium,
det er blitt Venneslas aktivum,
Her vil vi leve og bygge,
fremtiden vår sammen trygge,
All industrien gir velstand og brød,
der det før var nød.

Vennesla også har alburom
for dem som hit har flyttet.
Gjestfritt du åpner ditt hjerterom
for fremmed på besøk.
Sjning og fred ønsker vi vår bygd,
vår alles gilde bustad.
Troskap vi lover i felles trygd,
i kjærlighetens pakt.

Her har vi slekt og venner.
Tjønn, hei og dal vi kjenner.
Frisk skitur på Moseid-heiene.
Der går det fykende, feiene.
Drager vi langt ut i verden,
minnene følger på ferden.
For bygd og heim roper vi høyt
LEVE VENNESLA! [hurra:

«Agder Tidend»s trykkeri. Kr.sand S.

Skolesko for barn.

Beksømsko, barn, dame, herre.

Godt utvalg i GUMMI-STØVLER for barn og voksne.

MOSEIDMONEN SAMVIRKELAG

Telefon 6780.

VENNESLANDS RESTAURANT

Telefon 6759.

OLAV SKISLAND

KJØTT OG PØLSEVARER

Telefon 6718.

DRESSER — MANUFAKTUR SKOTØY til gammel pris

Telefon 6725.

Vennesla Samvirkeag

BILSENTRALEN — TURBUSS

anbefales.

Åpent hele døgnet.

Telefon 6777.

Det lønner seg å kjøpe i spesialforretning.

GJØR ET FORSØK!

Telefon 6719.

Svithun barnevoagner

Svithun sportsvoagner

Svithun dukkevoagner

Svithun sykler

FORSKJELLIGE MODELLER OG FARGER

ARTHUR SYVERTSEN
SYKKELVERKSTED

Avertér i Hunsfosposten!